Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.
Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych
wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

Nr. 2. Poniedziałek, dnia 11. Marca 1878. V. rocznik.

O wyłączaniu płac i remuneracyi
z kosztów administracyi przy opodatkowaniu.

(Dr. A. Z.) Większość stowarzyszeń ogłasza już swoje rachunki i bilanse za r. 1877. W ślad za têm, wzywają nas starostwa i administracye podatków do przedkładania fasyi, celem wymiaru podatku dochodowego na r. 1878. Obowiązkiem naszym jest zatém zwrócić uwagę stowarzyszeń na pracę naszą, umieszczoną w Nr. 27. i 28. „Związku“ z 1876. i na inną jeszcze, u nas w kraju dopiéro w bieżącym roku przez władze skarbowe poruszoną sprawę — myślimy tu o sprawie wyłącznie płac i remuneracyi z kosztów administracyi przy opodatkowaniu.

Niejednokrotnie już podnosiliśmy, że petent o podatku dochodowym z dnia 29. października 1849. nie może być do naszych stowarzyszeń zastosowanym, a to już z téj prostéj przyczyny, że w r. 1849. nie istniały stowarzyszenia, oparte na ustawie z d. 9. kwietnia 1873. ani w ogóle naszym podobne instytucye, których działalność na członków się ogranicza, do zysków żadnych nie dąży i dochodu właściwego nie wytwarza, bo zamiana jednéj wartości na drugą, bo oszczędzanie opodatkowanego już mienia i dochodu — jeżeli to nie jest powiększaniem dochodu ze źródeł, stojących po za oszczędzającym, lecz z własnéj kieszeni — tak samo nie jest dochodem, jak nim nie jest przekładanie pieniędzy lub walorów z kieszeni prawéj do lewéj. Téj jasnéj zresztą i sprawiedliwéj zasady ekonomicznéj nie chcą władze skarbowe uwzględnić i naciągają patent z roku 1849., jak mogą, aby tylko podciągnąć opodatkowaniu nasze stowarzyszenia.

Aby to „naciąganie“ rzeczonego patentu ułatwić — wydano reskrypt ministeryalny dnia 28. maja 1875. r. l. 22630, o którym już niejednokrotnie wspominaliśmy. Otóż w reskrypcie tym jest jeden na pozór niewinny ustęp, którego u nas w Galicyi przed bieżącym rokiem nie stósowano, a jakkolwiek niebezpieczny ten ustęp w niemieckich krajach Austryi już dawniéj był stosowany i uwagę na niego niejednokrotnie pismo „Genossenschaft“ w r. 1876. i 1877. zwracało — myśmy o téj sprawie milczeli — nie chcąc „wilka wywoływać z lasu“. Dziś jednak już tu jest — nie potrzebujemy więc milczeć...

Ustęp wzmiankowany reskryptu z dnia 28. maja 1875. r. brzmi:

„Dagegen dürfen im Sinne des §. 11. des Steuereinkommenpatentes und §. 8. der Volzugsvorschrift zu demselben nicht behandelt werden... die an die Verwaltungsorgane gezahlten Remunerationen, weil diese Organe, welche nach dem zweiten Abschnitte des Gesetzes vom 9. April 1873 aus der Mitte der Geschäftsunternehmer gewählt werden den Geschäftsunternehmern, beziehungsweise den Steuerpflichtigen gleich zu achten sind.“

Powołany zaś tu §. 11 patentu z 29. października 1849. określa, że do kosztów utrzymania przedsiębiorstwa (Regieauslagen) nie może być policzone:

„Die Vergütung für die Arbeit des Steuerpflichtigen, seiner Gattin und jener Kinder desselben, denen er nach dem Gesetze den Unterhalt zu gewähren verpflichtet ist“.

W myśl więc tego §fu i na podstawie powyższego tłumaczenia ustawy ze strony ministerstwa skarbu nie dozwolono z początku — trzymając się słowa: remuneracyi potrącać od dochodu brutto przy fasyach udzielanych członkom Dyrekcyi i rad zawiadowczych tantiem lub jednorazowych remuneracyi — następnie rozszérzono tę egzegezę i na płace stałe — w końcu objęto nią nietylko członków Dyrekcyi i Rady (Verwaltungsorgane) — ale zarazem urzędników i służbę. U nas — według naszych wiadomości — do r. 1876. władze skarbowe nie trzymały się tego tłumaczenia, lecz pod koniec zeszłego roku — na wyraźne[1]) polecenie p.

---

[1]) Ministerstwo kazało sobie wszystkie fasye i wymiary podatków przedłożyć; — od pewnéj wysoko położonéj zaś osobistości w Wiedniu słyszałem, że rząd niezadowolony jest z władz skarbowych w Galicyi, iż za niskie wymierzają naszym stowarzyszeniom podatki — i polecił dodatkowy wymiar podatku

Ministra skarbu i do naszych stowarzyszeń zasadę tę zastosowano.

Ta zatém okoliczność powoduje nami, abyśmy egzegezę dowolną §. 11. szczegółowéj poddali dyskusyi.

§. 11. patentu z r. 1849. mówi o wynagrodzeniu za pracę przedsiębiorcy, obowiązanego opłacać podatek, (des Steuerpflichtigen), jego żony i tych dzieci, którym wedle prawa utrzymanie dać jest obowiązany. Wedle §. 18. zaś tegoż patentu jest instytucya, stowarzyszenie, jako moralna istota, podatkującém (der Steuerpflichtige) — nie zaś jego członkowie, co tém jest sprawiedliwszém, o ile że każda instytucya posiada odrębne prawa polityczne i cywilne, posiada bowiem czynne prawo wyborcze, może nabywać i pozbywać wszelką ruchomą i nieruchomą własność i t. d. Gdyby więc ta moralna istota sama pracować mogła dla swego przedsiębiorstwa, a za to wynagrodzenia żądała lub żądać mogła — wtedy rzeczywiście wynagrodzenie za tę pracę nie mogłoby być w myśl §. 11. patentu o podatku dochodowym wliczoném do kosztów utrzymania przedsiębiorstwa. Lecz w tym wypadku wyręcza się przedsiębiorca (stowarzyszenie) kim innym (członkiem Dyrekcyi lub urzędnikiem), za to mu płaci, co przy obliczeniu dochodu czystego od dochodu brutto potrąconém być powinno. Jeśli bowiem sam prowadzę handel, to nie mogę do kosztów utrzymania przedsiębiorstwa policzyć wydatków na moje utrzymanie i rodziny — lecz natomiast, jeśli trzymam w handlu moim dysponenta, jemu całe kierownictwo oddaję, a sam wcale się do prowadzeniu interesu nie mięszam, to w takim razie płacę jego wliczam w wydatki utrzymania interesu. Jeśli się zresztą nie mylimy, to prawodawca dla tego umieścił §. 11. w patencie z r. 1849., aby uniknąć możebności wykazania, iż żadne przedsiębiorstwo prywatne nie przynosi czystego dochodu, gdyż dowolnie wymierzane wynagrodzenie za pracę przedsiębiorcy wyczerpałoby zapewne zawsze cały dochód brutto. Ta jednak obawa przy instytucyach publicznych, gdzie nikt dowolnie wynagrodzenia za pracę sam sobie nie wyznacza, zachodzić nie może. Ministerstwo skarbu, zdaje się, że czuło, jak trudno jest § 11. zastosować do remuneracyi członków Dyrekcyi i Rad zawiadowczych w naszych stowarzyszeniach — i dla tego nie użyło wyrazu, że członkowie Dyrekcyi są przedsiębiorcami (Geschäftsunternehmer), lecz że mają na równi być uważanymi z przedsiębiorcami, względnie opodatkowanymi (sie sind den Geschäftsunternehmern, beziehungsweise den Steuerpflichtigen gleich zu achten). Nie ulega jednak wątpliwości, że ten, którego ja z kim na równi stawiam, nie koniecznie jeszcze jest nim samym; n. p. ustawodawstwo stawia żebraka na równi z milionerem w obec prawa, lecz nie ziszczą się tak łatwo nadzieje żebraka, aby został milionerem! Na równi może stać każdy z podatkującym w obec praw politycznych, gdy zaprowadzoném zostanie powszechne głosowanie, lecz z tego nie wynika, aby ten, co gruntu nie posiada, płacił podatek gruntowy zarówno, jak ten który grunt posiada. Otóż i w tym wypadku wolno p. Ministrowi uważać członków Dyrekcyi na równi z towarzystwem, obowiązaném, zdaniem jego, opłacać podatek dochodowy, ale żadną miarą nie zdoła nikt wywnioskować, aby członkowie Dyrekcyi byli obowiązani bezpłatnie za towarzystwo pracować, celem zmniejszenia kosztów utrzymania „in usum" podatku dochodowego, albo też, aby towarzystwo opłacając ludzi do prowadzenia interesu miało wydatek ten „na równi uważać" z wydatkiem na utrzymanie żony i dzieci prywatnego przedsiębiorcy!

Lecz władze skarbowe idą jeszcze daléj, niż rzeczony reskrypt ministeryalny!

Reskrypt mówi o „remuneracyach" — władze biorą się i do płac stałych, istnieje zaś w nomenklaturze biurokratycznéj tak polskiéj, jak i niemieckiéj różnica między wynagrodzeniem i płacą stałą — między „Gehalt" i „Remuneration".

Reskrypt mówi o remuneracyach organów zawiadowczych (Verwaltungsorgane) — a władze skarbowe wciągają w to zarazem i urzędników i sług, o ile są członkami stowarzyszenia, chociaż ci wcale nie należą do organów zawiadowczych, jak Dyrekcya i Rada zawiadowcza, lecz do służby (zu den Bediensteten).

W łaskawości swéj jednak władze skarbowe obiecują, że natomiast nie będą pobiérać podatku dochodowego od naszych urzędników. Lecz my na ten lep iść nie możemy; bo

po pierwsze: urzędnicy opłacają tylko o tyle podatek dochodowy, o ile dochód ich przenosi 630 zł. w. a., tu zaś wszelka, i niższa płaca, byłaby opodatkowaną, bo żadnéj od dochodu brutto strącać nie wolno;

po drugie: urzędnicy płacą podatek dochodowy w niższéj klasie, t. j. w IIgiéj;

po trzecie: urzędnicy nasi chcą płacić osobiście podatek dochodowy, bo nie chcą się pozbywać swych cennych praw obywatelskich opartych, jak wiadomo, na katastrze podatkowym.

Stąd też nie możemy tak lekko przyjąć owego nowego dla nas żądania władz skarbowych i pójdziemy w téj sprawie (a sądzę, że wszyscy!) przed Trybunał administracyjny. Redakcya służy stowarzyszeniom dalszymi w téj sprawie wyjaśnieniami. Na razie możemy donieść, że znosiliśmy się już w téj sprawie z niemieckiemi stowarzyszeniami i dowiedzieliśmy się, że

---

dochodowego za r. 1876. w myśl postanowień majowego reskryptu z r. 1875., jakoteż ścisłe tegoż zastosowanie przy następnych wymiarach. (Przyp. Autora).

w dwóch wypadkach zanoszono już skargę do Trybunału administracyjnego. W jednym Trybunał odrzucił zażalenie dla błędu formalnego, a w drugim przyznało Ministerstwo prawo potrącania płac urzędników (nie członków Dyrekcyi) jeszcze, nim Trybunał termin do rozprawy wyznaczył.

Lwowskie Towarzystwo zaliczkowe w obec innych stowarzyszeń.

Ze sprawozdania lwowskiego Towarzystwa zaliczkowego z czynności za r. 1877 wyjmujemy, co następuje:

„Również staramy się utrzymywać łączność naszego Towarzystwa z innemi pokrewnemi nam stowarzyszeniami. Stosunki nasze ze Związkiem stowarzyszeń i Patronatem w niczém nie zostały w zeszłym roku zmienione. Natomiast rozszérzamy nasze bezpośrednie stosunki ze stowarzyszeniami, i staramy się im, wedle sił naszych, coraz skuteczniéj przychodzić w pomoc. Podczas gdy z końcem r. 1876. dłużne nam było 11 towarzystw kwotę . . . . 25.669 zł. 70 ct.
dłużne nam z końcem r. 1877. 21 towarzystw kwotę . . . . . . 46.308 „ 04 „
czyli obecnie więcéj 10 tow. o kwotę . 20.638 zł. 34 ct.

W ciągu roku 1877. korzystało u nas z kredytu 23 towarzystw, a mianowicie: Towarzystwo spożywcze, I. Związkowa Drukarnia, Towarzystwo handlu skór, Towarzystwo produkcyjne szewców „Praca", Towarzystwo produkcyjne krawców, Towarzystwo stolarskie, Towarzystwo przemysłowe i Towarzystwo posługaczy publicznych we Lwowie; następnie Towarzystwa zaliczkowe w Birczy, Bóbrce, Glinianach, Gorlicach, Kałuszu, Kołomyi, Nowym Sączu, Rohatynie, Rozdole, Samborze, Sokalu, Tłumaczu, Tyśmienicy, Wykotach i Złoczowie.

Lecz na odwrót składały u nas równie niektóre stowarzyszenia swoje zwyżki kasowe, jak Towarzystwo spożywcze, Towarzystwo przemysłowe i Towarzystwo handlu skór we Lwowie — Towarzystwo zaliczkowe w Białéj i Gorlicach i Bank zaliczkowy w Stanisławowie. Stąd téż mniemamy, że najwłaściwiéj uczyniony był nasz wniosek na Walném Zgromadzeniu Związku dnia 29. lipca z. r., aby stowarzyszenia prowincyonalne zespoliły się około naszego Towarzystwa, któreby w ten sposób mogło się stać zwolna pośrednikiem między stowarzyszeniami a wielkimi instytucyami pieniężnymi. Korzyść z tego stosunku byłaby niezawodnie większą po stronie stowarzyszeń prowincyonalnych— niż po naszéj, mimo to jednak nieznaleźliśmy na razie posłuchu w téj sprawie u Patronatu Stowarzyszeń, ani spodziewanego poparcia ze strony Wydziału krajowego. Lecz nie tracimy nadziei, że z czasem usługi te nasze chętnie przyjęte zostaną."

W końcu uzupełniamy z rachunków lwowskiego Towarzystwa zaliczkowego wykaz udzielonych stowarzyszeniom zaliczek, który doprowadziliśmy w Nrze 24 „Związku" z r. 1877 do 31. maja z. r.:

Towarzystwu lwowskiemu winno było:

30 czerwca	1877	20	towarzystw	kwotę	43.099	zł. 88	ct.
31 lipca	„	21	„	„	43.182	„ 95	„
31 sierpnia	„	20	„	„	41.682	„ 67	„
30 września	„	20	„	„	41.061	„ 67	„
31 październ.	„	21	„	„	39.848	„ 67	„
30 listopada	„	21	„	„	40.989	„ 93	„
31 grudnia	„	21	„	„	46.308	„ 04	„

Ruch Stowarzyszeń.

Patronat rozesłał do wszystkich Dyrekcyi stowarzyszeń okólnik z dnia 23. z. m. l. 62 w sprawie podatkowéj, na co uwagę szan. Dyrekcyi zwracamy.

Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie. Dnia 10. b. m. odbyło się walne zgromadzenie tegoż Towarzystwa. Dyrekcya otrzymała absolutoryum za czynności i rachunki złożone za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1877. — a zgromadzenie wyraziło jéj jednomyślnie uznanie ze swojéj strony. Z zysku za r. 1877 w kwocie 14.130 zł. 07 ct. wyznaczono do funduszu rezerwowego 1636 zł. 02 ct., na rezerwę podatkową 800 zł., na 10% dywidendę 8358 zł. 70 ct., na tantiemy dla Dyrekcyi, urzędników i służby 2355 zł. 35 ct., na odpisanie strat 500 zł., na rachunek roku następnego 500 zł. — Dr. Alfred Zgórski został zatwierdzony na dalsze trzechlecie na posadzie kontrolora i członka Dyrekcyi.— Do Rady zawiadowczéj wybrano ponownie pp. dra Teofila Gerstmana, Piotra Grabowicza, Alfreda Młockiego, Marcina Prugara, Tadeusza Romanowicza, dra Tadeusza Skałkowskiego i Frańciszka Zimę — świéżo zaś p. Konstantego Iskierskiego.—Komisya rewizyjna pozostała na r. 1878. w tym samym składzie, co dawniéj (Dr. Bernard Goldmann, Karol Kliponowski i Eugeniusz Wędrychowski).—Na tém zgromadzeniu rozstrzygnięto z powodu pewnéj interpelacyi zasadniczo, że Dyrekcya nie jest obowiązaną w obec walnego zgromadzenia tłumaczyć się, na jakiéj podstawie członkom przyznaje lub odmawia kredytu.

Krasiczyn dnia 7. marca 1878. Za staraniem ks. Władysława Sapiehy od lat dziesięciu istniejąca kasa pożyczkowa w bieżącym miesiącu zamienioną zostanie w towarzystwo zaliczkowe w myśl ustawy kwietniowéj.

Bilanse Stowarzyszeń zarobkowych za rok 1877.

Brzesko. Towarzystwo zaliczkowe, spółka zarejestrowana z odpowiedzialnością nieograniczoną. Rachunek strat i zysków. Straty: Procenta wypłacone 3.554·43; procenta naprzód pobrane 2.595·35; podatki 368·26; koszta

administracyi 1.319·14; $^5/_{20}$ części kosztów założenia 22·56; czysty zysk za r. 1877. 3.336·01; razem 11.195·75. Zyski: Wpisowe od członków 249·—; procenta pobrane 10.946·75; razem 11.195·75. Bilans. Stan czynny. Pożyczki udzielone na skrypta i weksle 93.029·03; pożyczki na zastawy 7.836·50; kosztą prawne 96·43; koszta założenia i mobiliów 67·64; gotówka z końcem grudnia 1877. r. 723·65; razem 101.753·25. Stan bierny. Udziały członków 37.881·56; wkładki na rachunek bieżący 53.737·10; wierzytelności towarzystwa 333·—; procenta naprzód pobrane 2.595·35; depozyta 3.000·—; fundusz rezerwowy 870·23; czysty zysk za rok 1877. 3.336·01; razem 101.753·25. Ogólny ruch kasowy 553.112·32. Liczba członków 580.

Gliniany. Towarzystwo zaliczkowe stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką za czas od 1. stycznia do końca grudnia 1877. Rachunek strat i zysków. Straty: Procenta wypłacone 1.128·32; procenta naprzód pobrane 1.171·58; koszta administracyi 379·45; 10% kosztów założenia i mobiliów 49·27; czysty zysk za r. 1877 686·23. Razem 3.414·85. Zyski: Procenta pobrane 3283·33; procenta zaległe 12·91; procenta naprzód wypłacone 118·61; Razem 3.414·85. Rachunek bilansu. Stan czynny: Pożyczki 22.728·08; procenta naprzód zapłacone 118·61; procenta zaległe 12·91; koszta założenia i urządzenia po odtrąceniu 10% 443·49; gotówka z dniem 31. grudnia 1877. 3.458·12. Razem 26.761·21. Stan bierny: Fundusz rezerwowy 591·80; udziały członków 10.156·26; wkładki na rachunek bieżący 6.693·09; kapitały obce 7.460·—; procenta z góry pobrane 1.171·58; reszta zysku z r. 1876. 2·25; czysty zysk z r. 1877. 686·23. Razem 26.761·21. Ogólny obrót kasowy 91.657·74. Liczba członków z końcem roku 1877. wynosiła 306.

Jasło. Towarzystwo zaliczkowe, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką. Rachunek strat i zysków. Straty: Koszta administracyi 669·41; procenta wypłacone od długów Towarzystwa 1.543·95; procenta od dłużników na r. 1878. pobrane 251·30; wstępne na koszta założenia przeznaczone 13·75; wypłacone podatki za lata 1874—1877, dywidenda od udziałów za r. 1876. i tantiema Dyrektorowi 830·87; czysty zysk za rok 1877. 1.142·35. Razem 4.451·63. Zyski: Procenta od udzielonych pożyczek 3.350·37; procenta zwłoki 87·93; procenta od długów Towarzystwa na r. 1878. wypłacone 32·90; zysk z roku 1876. 825·39; zysk od sukien 111·99; zysk za druki 4·60; zysk od maszyn 24·70; wstępne 13·75. Razem 4.451·63. Bilans. Stan czynny: Zapas gotówki z dniem 31. grudnia 1877. 1.975·51; zapas weksli w portfelu 25.270·48; przedmioty inwentarza po strąceniu wstępnego 624·20; zaliczki na koszta prawne niezrealizowane 57·19; procenta od długów Towarzystwa naprzód zapłacone 32·90. Razem zł. 27.960·28. Stan bierny: Udziały 6.671·65; wkładki 13.984·98; wierzyciele 6.000·—; procenta na rok 1878. pobrane 251·30; zysk w roku 1877. 1.142·35. Razem zł. 27.960·28. Ogólny obrót kasowy 190.221·58.

Lwów. Towarzystwo zaliczkowe dla rolnictwa i przemysłu rolniczego, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką. Rachunek strat i zysków. Straty: Procenta wypłacone 4.750·80; koszta zarządu 337·09; podatki 415·10; wkładka do Związku 47·67; czysta przewyżka w roku 1877. 6.395·84; razem 11.946·50. Zyski: Procenta pobrane za rok 1876 1.358·09; procenta pobrane w r. 1877. 10.588·41; razem 11.946·50. Bilans. Stan czynny: Gotówka w kasie 5.926·60; pożyczki udzielone 127.137·51; różni dłużnicy 591·42; razem 133.655·53. Stan bierny: Udziały członków 56.255·55; wkładki na rachunek bieżący 8.060·53; wierzyciele wekslowi 59.336·07; procenta naprzód pobrane 1.253·92; nie podniesiona dywidenda 697·62½; fundusz rezerwowy 1.565·34; różni wierzyciele 25·25; reszta zysku z r. 1876. 65·40½; czysta przewyżka za r. 1877. 6.395·84; razem 133.655·53. Ogólny ruch kasowy 1,257.141·53. Liczba członków 158.

Zbaraż. Towarzystwo zaliczkowe, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką. Rachunek strat i zysków. Straty: Procenta wypłacone 2.520·48; procenta naprzód pobrane 303·20; koszta administracyi 863·74: $^1/_6$ część kosztów założenia 9·65; 10% wartość inwentarza 37·18; czysty zysk za r. 1877. 1.885·95; razem 5.620·20. Zyski: Procenta pobrane 3.142·93; procenta naprzód wypłacone 105·—; procenta należące 2.143·34; zaliczka na koszta prawne 93·56; fundusz dywidendy 135·37; razem 5.620·20. Bilans. Stan czynny: Gotówka 191·36; pożyczki udzielone na skrypta i weksle 28.852·71; pożyczki na zastawy 327·—; procenta naprzód wypłacone 105·—; procenta należące po koniec grudnia 1877. 2.143·34; koszta procesowe do zwrotu 93·56; koszta założenia po strąceniu $^1/_6$ części 47·25; wartośść inwentarza po strąceniu 10% 406·80; razem 32.167·02. Stan bierny: Udziały członków 11.732·91; wkładki na rachunek bieżący 2.228·03; wierzyciele wekslowi 14.054·38; procenta naprzód pobrane 303.20; fundusz rezerwowy 1.512·55; fundusz podatkowy 450·—; czysty zysk za rok 1877. 1.885·95; razem 32.167·02. Ogólny ruch kasowy 136.452·82. Liczba członków 518.

Sprostowanie. Ogólny ruch kasowy w rzeszowskiém Towarzystwie zaliczkowém i kredytowém wynosił w r. 1877: 1,676.491·66 — a nie (jak mylnie w Nrze 1. wyrażono): 838.245·33.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Dr. Alfred Zgórski.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, Hotel Żorża.